

"जान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यांसाठी शिक्षणप्रसार"

-शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे

श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्थेचे,

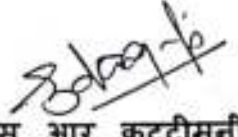
विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर (स्वायत्त)

इतिहास विभाग

सूचना

दि. 16 / 09 / 2019

विवेकानंद कॉलेजच्या इतिहास विभागातील बी. ए. भाग - III च्या सर्व विद्यार्थी विद्यार्थिनींना सुचित करण्यात येते की, मंगळवार दिनांक 17/09/2019 रोजी पेपर क्रमांक - VIII "अमेरिकेचा इतिहास" या विषयाच्या प्रकरण-1 (अमेरिकन राज्यक्रांती) वरील ओपनबुक टेस्ट चे आयोजन चौथ्या तासाला इतिहास विभागामध्ये रुम नंबर 24 मध्ये सकाळी 10 ते 10.45 या वेळेत केले आहे. तरी सर्व विद्यार्थ्यांनी तयारीनिशी टेस्टला वेळेवर उपस्थित राहावे.

डॉ. एस. आर. कट्टीमनी

इतिहास विभाग

135

"ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यांसाठी शिक्षणप्रसार"

-शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे

श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्थेचे,

विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर (स्वायत्त)

इतिहास विभाग

प्रश्नपत्रिका

दि. 17 / 09 / 2019

बी. ए. भाग - III

सेमिस्टर - IV

पेपर क्रमांक - VIII

विषय - "अमेरिकेचा इतिहास"

प्रकरण-1 अमेरिकन राज्यक्रांती

ओपनबुक टेस्ट

वेळ - सकाळी 10 ते 10.45

प्रश्न - अमेरिकेच्या 13 वसाहतीची माहिती थोडक्यात स्पष्ट करा . (गुण-10)

136

"जान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यांसाठी शिक्षणप्रसार"

-शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे

श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्थेचे,

(स्वायत्त) कोल्हापूर

विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर (स्वायत्त)

इतिहास विभाग

गुणपत्रक / मार्कलिस्ट

दि. 17/9/2019

वर्ग - बी.ए. - III सेमिस्टर - IV

पेपर क्र - VIII टेस्ट - ओपनबुक टेस्ट

प्रकरणाचे नाव - अमेरिकेचा इतिहास एकूण गुण - 10

अ.क्र.	रोल नंबर	मिळालेले मार्क्स	अ.क्र.	रोल नंबर	मिळालेले मार्क्स
1	S657	8	10		
2	S689	9	11		
3	S629	9	12		
4	S655	8	13		
5	S687	9	14		
6	S652	8	15		
7	S628	9	16		
8	S643	9	17		
9			18		

Sobark
विषय शिक्षक स्वाक्षरी

137

नाव : माने प्रथमेश अरुण . Roll no. - 5657
पेपर : अमेरिकेच्या इतिहास .

- प्रश्न अमेरिकेच्या 13 वसाहतींची माहिती लिहा .
अमेरिकेतील ब्रिटीशांच्या वसाहती पुढीलप्रमाणे .
1) वर्जिनिया	7) मॅसॅच्युसेट्स	13) जॉर्जिया
2) मेरीलॅंड	8) न्यू हॅम्पशायर	
3) न्यूयॉर्क	9) पेनिसिल्व्हेनिया	
4) डेलावेअर	10) नोथ् व्हायलॅंड	
5) कनेक्टिकट	11) दक्षिण कॅरोलिना	
6) न्यूजर्सी	12) उत्तर कॅरोलिना	

वसाहतींची माहिती पुढीलप्रमाणे :-

1) वर्जिनिया :- वर्जिनिया या व्यापारी कंपनीला इ.स. 1607 मध्ये अमेरिकेत उपांत्ये 41° उत्तर अक्षापर्यंतच्या भूभागात वसाहत स्थापन करण्याची शेतसुरा सनद देण्यात आली होती. स्थानिक लोकांना विश्वासात घेऊन त्यांच्याशी विवाह संबंध प्रस्थापित करून ही वसाहत टिकून राहिली. या वसाहतीचे स्वामान तंबाखूच्या उत्पादनास अनुकूल होते. या वसाहतीत प्रचंड प्रमाणात तंबाखू विकून त्याची विक्री इंग्लंड व युरोपियन देशांत मोठ्या प्रमाणावर होऊ लागली. 1613 मध्ये तंबाखूच्या मज्यात काम करणाऱ्या इ. आफ्रिके मधून 20 निग्रे आणले गेले.

2) मॅसॅच्युसेट्स :- काही प्युरीटनानी 'मॅसॅच्युसेट्स कंपनी'ची स्थापना केली. व ते 1630 मध्ये अमेरिकेत दाखल झाले. त्यातील जॉन विन्ट्रॉप या कर्तव्यगार कंपनी संचालकाने खाडी व नद्यांच्या प्रदेशात या वसाहतीचा विकास केला. या वसाहतीत 20 हजार इंग्रज स्थायिक झाले. तेथील परिस्थितीचा यथायोग्य फायदा त्यांनी घेतला. व्यापार शक्यतेवर येथे जहाज बांधणी, लाकूड स्वामान इ. व्यवसायही वाढले. 1636 मध्ये या ठिकाणी जगाप्रसिद्ध हार्वर्ड विद्यापीठ स्थापन केले.

3) मेरीलॅंड :- इ.स. 1632 मध्ये चेरसपीक व डेलावेअरच्या भागातल्या भूभागात लॉर्ड बान्टी मोर याचे मेरीलॅंड या वसाहतीची स्थापना केली. कॅथॉलिक पंथाची वेगळी वसाहत म्हणून स्थापना. या वसाहतीमध्ये तंबाखूचे पीक घेतले जाई.

५) न्यूयॉर्क :- हॉलंडमधील डच खेळाशी हडसनने मॅनहॅटन व लॉगन खेराचा व हडसन नदीचा इ. १६०८ मध्ये शोध लावला. इंग्रजांनी इ. १६१४ मध्ये प्रॉमथरडॉमवर स्वारी करून डचांशी ही वसाहत जिंकून घेतली. व त्यास न्यूयॉर्क हे नाव दिले. येथे विविध धर्मांचे पंथांचे लोक स्थायिक झाले. शेती व पशुपालन यांचा विकास झाला. समुद्रकिनारा जवळ असल्याने व्यापार वाढला.

६) डिलावेअर :- स्वीडीश व्यापाऱ्यांनी इ. १६३० मध्ये डिलावेअर नदीच्या परिसरात या वसाहतीची स्थापना केली व त्यास न्यू स्वीडन हे नाव दिले. इंग्रजांनी डचांचा पराभव करून तेथे आपले वर्चस्व मिळवले. इंग्रजांनी या वसाहतीचे नाव बदलून डिलावेअर ठेविले.

७) कनेक्टिकट :- इंग्लंडमधील प्युरीतानी स्थापन केलेल्या वसाहतीची सुद्धा इंग्लंडच्या राजाची सनद मिळाली. नंतर इ. १६३२ मध्ये ही वसाहत स्वतंत्र झाली. येथे लोकशाही प्रशासन व्यवस्था. येथे fundamental orders of Connecticut नावाची स्वतंत्र धरणा तयार करून प्रातिनिधिक विधिमंडळाची निर्मिती केली.

८) न्यूजर्सी :- डच लोकांनी न्यूजर्सी वसाहत स्थापन केली होती. इ. स. १६१४ मध्ये इंग्रजांनी ही वसाहत जिंकून घेतली. येथे ही लोकशाही शासन प्रणाली होती. येथील विधिमंडळाने 'स्वतंत्र नागरिकांचे कायदे' पास करून लोकशाही मजबूत करण्याचा प्रयत्न केला होता. कोलंबिया विद्यापीठ ही या वसाहतीतच होती.

९) न्यू हॅम्पशायर :- न्यू इंग्लंड संघातील सहा वसाहतींपैकी न्यू हॅम्पशायर ही सुद्धा वसाहत आहे. इ. १६०९ मध्ये न्यू इंग्लंड संघाच्या विभक्ती करणानंतर या वसाहतीस स्वतंत्र दर्जा प्राप्त झाला. ही वसाहत अमेरिकेच्या पूर्व किनाऱ्यावरील उत्तर टोकास होती. या वसाहतीवर मॅसेच्युसेट्सचा प्रभाव होता.

१०) पेनसिल्व्हेनिया :- दुसऱ्या चार्ल्सने विल्यम पेनला या प्रांताची वैयक्तिक सनद दिली होती. तो वेल्सर पंथीय होता. त्याने इ. १६८२ मध्ये ही वसाहत स्थापन केली. स्कॉटलंडमधील लोक मोठ्या प्रमाणावर येथे येऊन स्थायिक झाले. कापड, फर्निचर, चामड्याचा उद्योग इ. विकसित झाले होते. अमेरिकेच्या आर्थिक विकासात या वसाहतीला विशेष महत्व. फिलाडेल्फिया शहर याच वसाहतीत.

10) - होड आयलंड :- न्यू इंग्लंड राज्यसंपात या वसाहतीचा सुरुवा-
त्तीला सामावेश होता. १६८५ मध्ये व्हानड प्रांसीनंतर लिला वसाहतीचा
दर्जा प्राप्त झाला. रॉजर विल्थम हा लंडवोर धर्मसुधारक मेसेंज्युएट
मध्ये होता. त्याच्या पुरोगामी विचारांमुळे १६९९ च्या व्हॉके कायदे
मधील तो होड आयलंड वसाहतीत आला. या ठिकाणी त्याने
धार्मिक स्वायत्तता, स्वातंत्र्य, समता व लोकशाही कुत्रव्याचा प्रयत्न
केला. त्यामुळे या ठिकाणी नवसमाजाची निर्मिती झाली.

11) दक्षिण कॅरोलिना :- इ.स. १६७० मध्ये दुसऱ्या चार्ल्सने लॉर्डस
शॉफ्टस आणि इतर आठ व्यक्तींना दक्षिणेकडील वसमुद्रकिनार्यावर
३९° ते ३६° अक्षांशामधील जागा मालकी हक्काचे विक्री. त्या ठि-
काणी दक्षिण कॅरोलिना ही वसाहत निर्माण झाली. येथील सुपीक
जमिनीमुळे शेतीचा विकास येथे झाला. ज्ञान व तंत्रज्ञाने येथे
मोठ्या प्रमाणात उत्पन्न मिळत होते. चार्लस्टन या वंदशामुळे व्यापार
भरभरायला आला होता. मात्र येथे गुलामगिरीची अनिष्ट प्रथा होती.

12) उत्तर कॅरोलिना :- वर्जिनियाला त्यांनच ही वसाहत होती. १६२२
मध्ये ही वसाहत वेगळी झाली. जमीनदारीची प्रथा होती. व हे जमीनदार
प्रतिगामी वृत्तीचे व विलासी जीवन जगणारे होते. त्यामुळे तेथे
गुलामगिरीची प्रथा होती. येथील सांस्कृतिक, आर्थिक आणि लोकशा-
हीचा देखील विकास झाला नव्हता. त्यामुळे ब्रुदस कामगार व
सामान्य जनता ही दुर्बलित राहिली होती.

13) जॉर्जिया : जोस पुडवर्ड ओगलथार्पने गरीब, कर्ज व्याजशि व
मागासलेल्या लोकांना आश्रय देण्याच्या दृष्टीने १७३२ मध्ये ही
वसाहत सॅव्हाना नदीच्या खोऱ्यात स्वतःच्या मालकीच्या जमि-
नदार वसवली होती. राजा जॉर्जच्या स्मरणार्थ यास जॉर्जिया नाव
देण्यात आले होते. या वसाहतीत सॅव्हाना शहर विकास पावले
होते.

ऐतिहासिक मूल्यमापन :- अशा रीतिने उत्तर अमेरिका खंडात
१६६६ वसाहती स्थापन करण्यात इंग्लंडला थरा आले. पहिल्या
वसाहतीची स्थापना १६०७ मध्ये झाली तर तेरावी रोवची वसाहत
जॉर्जिया ही १७३२ मध्ये स्थापन झाली. अमेरिका [United States
of America] या देशाची प्रारंभिक पुढाऱ्यांनी या १३ वसाहती-
मुळेच झाली. या तेरापैकी काही वसाहती खाजगी कंपनी काय

वसाहती पुखादद्या व्यक्तीच्या पुढाकाराने काही सांघिक प्रयत्नाने व काही इंग्लंडच्या राजसत्तेने स्थापन केल्या होत्या, कालांतराने या वसाहतींची आज्ञाणी व सांघिक मालकी जाऊन सर्वच वसाहतींवर इंग्लंडचे वर्चस्व निर्माण झाले.

प्र 2)
→

अमेरिकेच्या 13 वसाहतींची साहिती लिहा.

1] ब्रिटिशांची पहिली वसाहत व्हर्जिनिया :-

1584 साली बाल्ढर रॉलेच्या अमेरिकेत वसाहत करव्याची पहिला प्रयत्न अद्यशब्दी बाल्ढा तरी त्यामुळे वसाहत करव्यातील अडचणी व त्मातील गांभीर्य ब्रिटिशांच्या लक्षात आले व हे काम मरुट्या - टुकट्याचे नाही याची जाणीव आली. त्यानंतर ब्रिटिशांच्या पायांनी हे काम सामुदायिकरित्या व राज्यकर्त्यांच्या पाठिंब्याने करव्याचे ठरविले. त्यांनी 'लंडन' व 'प्लिमाऊथ' कंपनी स्थापना करून त्यांच्या स्थापनेच्या या कंपन्यांनी पहिला जेम्स याच्या कुडून उत्तर अमेरिकेत 34 ते 40 रेखां- व्यासघी प्रदेशात वसाहत स्थापन करव्याची सनद 1606 साली मिळविली. कुडून न्युपोर्ट या घाडसी स्वलाशाच्या नेतृत्व्यानी 'सुसल कान्टन्ट', 'गोडस्पीड' व 'डिस्कव्हरी' या तीन जे- कुा धेऊन गेल. ब्रिटिशां लोक अमेरिकेत वसाहत करव्यासाठी निघाले. 1607 मध्ये हे लोक चेसेपीक या आखाताला धेऊन मिळणाऱ्या मरु नदीच्या मुखाची वसाहत करून राहिले. त्यांनी या जागेला आपल्या राजाच्या सन्मानार्थ 'जेम्स टाऊन' असे नाव दिले. ही वसाहत व्हर्जिनिया या नावानेच ओळखली जाते. ही वसाहत करताना या लोकांना अनेक संक- टांना तोंड द्यावे लागले. रोगराई, अन्नाच्या तुटवडा, तेथील जमातीच्या लोकांचे हल्ले यामुळे अनेकजण मृत्युमुखी पडले. गेल पैकी केवळ 63 लोकच जिवंत राहिले. त्यांचीही स्थिती समानक होती. पण याच काळात रॉबलंडून काही मदत आली.

2] मॅसेच्युसेट्स :-

चार्ल्स पहिला याच्या कारकिर्दीत प्युरीटन पैसाच्या अनुयायांना प्रस्थापित चर्चच्या खरम्व त्रास आला होता. त्यापैकी 102 प्युरीटन 'मे लॉवर' जहाज धेऊन 1620 मध्ये अमेरिकेतील 'क्युपकॉट' बंदरापाशी धेवून पोहोचले. त्यांनी राजाकुडून वसाहत स्थापण्याची सनद धेतली नव्हती, अमेरिकेन भूमीवर त्यांच्या हक्क नव्हता तेव्हा त्यांनी आपापसांत विचारविनिमय करून नवीन वसाहतील बाल्ढमंत्रणा स्थापन करव्याच्या, करार केला. हा करार 'मे लॉवर कॉम्पॅक्ट' या नावाने प्रसिद्ध आहे. क्युपकॉट प्रदेशालाच पुढे 'प्लायमाऊथ' हे नाव राहिले. यामे छुबाला कुदावलेले हजारो लोक प्लायमाऊथ येथे धेऊन स्वामि क आले या ठिकाणी लोकांना खरे स्वातंत्र्य मिळाले. लोकवाहीच्या प्राया या वसाहतीत धातला गेला पुढे 1630 मध्ये 'प्लायमाऊथ

मॅसेच्युसेट्स / मध्ये विळीन आली.
दुसऱ्या काही पुरीटननी मॅसेच्युसेटस से कंपनीची
व्यापना केली वते 1630 मध्ये अमेरिकेत दाखल झाले त्यात
जॉन विल्हाम या कर्तबगार कंपनी संचालकाने मदत व
थाडीच्या प्रदेवात मॅसेच्युसेटस या वसाहतीचा विकस केला
ब्रि मेरीलँड :-

इ.स 1632 मध्ये रोसपीक व डेल्डेवियर आखाताच्या
मधल्या भूभागात लॉर्ड बाल्टीमोर (जॉर्ज कलव्हर्ट) याने
मेरीलँड या वसाहतीची व्यापना केली. पहिल्या चार्लस
ने ही वसाहत व्यापव्यावडूळ बनव दिली होती म्हणून
त्याच्या खाणीच्या गोरवाच्या तिच्या नावाने ही वसाहत
सुरा करव्यात आली. व्यापाराकुरिता झालेल्या लोकांवर
रिक्त कॅपॉलिकु पंथांच्या लोकांनाही या वसाहतीत स्थ
होता झाले. बाल्टीमोर ही या वसाहतीचा राज्यपाल
होता व पुढे त्याच्याच घराण्याची अत्ता या वसाहतीवर
राहिली. 1635 मध्ये या वसाहतीत प्रतिनिधिक विधिमंड
व्याची व्यापना केली. मध्य अमेरिकेतील या वसाहतीत व्या
पार, उद्योग व शिक्षण इत्यादी क्षेत्रांत अन्य वसाहतीप्रमाणे
विकास होऊ बाकला नाही.

न्यू यॉर्क :-
हॉलंडमधील डच खेळाची हडसनने मॅनहॅटन व लॉ
गन ठेवत्या व हडसन नदीच्या 1609 मध्ये शोध लावला.
तर ड्यांनी त्या ठिकाणी वसाहतीस प्रारंभ केला. 1624 मध्ये
पीटर मायन्युटेने (अॅमस्टर्डॅम) बाहेर विसविले. परंतु ड्यांना
या वसाहतीवर फार काळ वर्चस्व टिकविता आले नाही. रंग
जांनी 1664 मध्ये अॅमस्टर्डॅमवर स्वारी करून ही वसाहत
जिंकली व त्या खाठरास व वसाहतीस न्यू यॉर्क हे नाव दिले.
ही वसाहत ड्यांच्या ताब्यातून गेली तरी तेथे त्यांच्या जीव
नपद्धतीचाच प्रभाव राहिला होता. या वसाहतीत विविध
पंथांचे - धर्माचे लोक व्यापिक झाले होते त्यामुळे या वसा
हतीत विविधता आढळते या वसाहतीत खोनी व्यवसाय
पशुपालन यांच्या विकास झाला. समुद्रकिनारा जवळ असल्याने
व्यापार वाढला. न्यू यॉर्क लोकरीच्या व्यापाराचे केंद्र बनले
होते. पुढील काळात येथे बौद्धिक व सांस्कृतिक प्रगती होई
ली.

5) डिन्हीवेअर :-

स्वीडिश व्यापाऱ्यांनी 1640 मध्ये डिन्हीवेअर नदीच्या परिसरात या वसाहतीची स्थापना केली व त्या वसाहतीला 'न्यू स्वीडन' हे नाव देण्यात आले. पुढे त्या वसाहतीचा नाव या ठिकाणी घेतला. लंडनच्या राजाने विल्यम पेनला या वसाहतीची अनंद दिली होती, तेव्हा लंडन्यांनी त्यांच्या पराभव करून तेथे आपले वर्चस्व मिळविले. लंडन्यांनी त्या वसाहतीचे 'न्यू स्वीडन' हे नाव बदलून डिन्हीवेअर हे नाव दिले दुसऱ्या चार्ल्सने डिन्हीवेअर वसाहत पेनसिल्व्हेनियात विहीन केली होती, पुढे ती 1776 मध्ये स्वतंत्र आली.

6) कुनेक्टिकट :-

लंडनच्या लॉर्ड्सने अमेरिकेत 'न्यू लंडन' राजसंघात ज्या लॉर्ड्स, मेसेचुसेट्स, न्यू हॅम्पशायर, रोड आयलंड, कुनेक्टिकट व न्यू हेवन या सहा वसाहती स्थापन केल्या होत्या त्यापैकीच कुनेक्टिकट ही एक होती. लंडनच्या राजाची अनंद मिळाल्यावर 1662 मध्ये ही वसाहत स्वतंत्र झाली, या वसाहतीत लोकवाढी प्रशासन व्यवस्था होती येथे येथे *Tandam with orders of Connecticut* नावाची स्वतंत्र घटना तयार करून प्रतिनिधिक विधिसंघाची निर्मिती केली होती. अमेरिकेत स्वातंत्र्य लुढात या वसाहतीने महत्वपूर्ण भूमिका बजावलेली आहे.

7) न्युजर्सी :-

इ.स. 1664 मध्ये लंडन्यांनी न्युजर्सी वसाहत स्थापन केली होती. इ.स. 1664 मध्ये लंडन्यांनी ही वसाहत जिंकून घेतली, येथेही लोकवाढी प्रशासन प्रमाणी होती येथील विधिसंघाने 'स्वतंत्र नागरिकांचे कायदे' पास करून लोकवाढी प्रकृत करण्याचा प्रयत्न केला होता. येसपीक व डिन्हीवेअर आखाताच्या परिसरातच ही वसाहत विकास पावली, डोल्बिआ विद्यापीठ या वसाहतीतच आहे.

8) न्यू हॅम्पशायर :-

न्यू लंडन संघातील सहा वसाहतीपैकी न्यू हॅम्पशायर ही एक वसाहत आहे. 1679 मध्ये न्यू लंडन संघाच्या विभक्ती करणांतर या वसाहतीस स्वतंत्र दुर्वा प्राप्त आला. ही वसाहत अमेरिकेत पूर्व किनाऱ्यावरील उत्तरेच्या टोकास होती व वसाहतीवर मेसेचुसेट्सच्या प्रभाव होता.

9) पेनीसिल्वानिया :-

दुसऱ्या चार्लसनने विल्यम पेनला या प्रांताची वे. माकिंकु समनद दिली होती, तो क्वेकर पंथीय होता त्याने 1682 मध्ये ही वसाहत स्थापन केली. पेन हा धार्मिक स्वातंत्र्याचा पुरस्कर्ता व गुलामागिरी पध्दतीचा विरोधक होता स्कॉटलंड साधील लोक मोठ्या प्रमाणात येथे येऊन वसायिके आले होते. स्कॉटलंड व जर्मन लोकांच्या उद्योगी व कुष्याळ प्रवृत्तीमुळे या वसाहतीचा व्यांगलाय विकास झाला होता.

10) ज्योर्ड आयलंड :-

'न्यु ज्योर्ड' राज्यसंघात या वसाहतीचा सुरुवातीला समावेश होता 1685 मध्ये अनन्य प्राप्तीनंतर तिला वसाहतीचा दर्जा प्राप्त झाला. रॉजर विल्यम हा खोर धर्मगुधारक मॅथ्युसेटमध्ये होता. त्याच्या पुरोगमी वि. रामुळे त्यास सधुन हटपरा व्हावे लागले म्हणून तो ज्योर्ड आ. यलंड वसाहतीत आला ठिकाणी त्याने धार्मिक स्वातंत्र्य, स्वातंत्र्य, समता व लोकशाही राजविध्याच्या प्रयत्न केला त्यामुळे या ठिकाणी समाजाची निर्मिती केली व त्याची स्वतंत्र आंदोलनांसाठी मदत आली.

11) दक्षिण कॅरोलिना :-

ज्योर्डचे व्यापारी घोरठा स्पेनला वाह देण्याचे होते इ.स 1670 मध्ये दुसऱ्या चार्लसनने लॉर्डर बॉफ्टम बर आणि इतर आठ व्यक्तींना दक्षिणेकडील नवमुद्रकिनाऱ्यावर ठाणे उठवून अयोशामधील जागा मानुकी हक्काने विकली होती त्या ठिकाणी दक्षिण कॅरोलिना ही वसाहत निर्माण झाली येथील जमीन खुपीक होती त्यामुळे येथी व व्यापाराच्या यथे विकास झाला. मात्र येथे गुलामागिरीचे येथे मोठ्या प्रमाणात उत्पन्न निघत होते. चार्लस व त्या खंदरामुळे व्यापार भरभराटीला आला होता. मात्र येथे गुलामागिरीची अनेक प्रथा होती राज कारण वयमाजकारणावर येथील जमीनदारांच्या प्रभाव होता दक्षिणेकडील वसाहतीत दक्षिण कॅरोलिना साघडीवर होते.

12) उत्तर कॅरोलिना :-

व्हर्जिनियाला लागूनच ही वसाहत होती. सुरुवातीला ही व्हर्जिनिया वसाहतीच्या अंतर्भूत होती. परंतु 1709 मध्ये ती वेगळी आली, येथे जमीनदारांची प्रथा होती व हे जमीनदार प्रतिगामी वृत्तीचे व विभागी जमीन

Name : Swagat Sambhaji Chougale

Class : B.A. III

Roll No : 5629

Sub : History paper No. 8

अमेरिकेचा इतिहास

प्रश्न

अमेरिकेच्या 13 वसाहतींची माहिती लिहा.

→

प्रस्थावना :

अमेरिकेत वसाहत करण्याच्या दृष्टीने पहिल्यांदा मार्च 1584 मध्ये वॉल्टर रॅलेने एलिझाबेथ राणीकडून सनद मिळवून किलीप अँडसास व आर्चर वार्लो यां दोघांनी उत्तर अमेरिकेत वसाहतीसाठी जाणा शोधण्यासाठी पाठविले ते ढग दिवसानंतर उत्तर कॅरोलिनाच्या तटालवर्तीक शेनॉक बेटान गेले. रॅलेने राणीच्या सन्मार्थ या भागाला 'व्हर्जिनिया' नाव दिले होते. परंतु ही वसाहत फार काळ टिकू शकली नाही.

अमेरिकेच्या 13 वसाहती - पुढीलप्रमाणे :

① ब्रिटिशांची पहिली वसाहत व्हर्जिनिया :

1584 साली वॉल्टर रॅलेचा अमेरिकेत वसाहत निर्माण करण्याचा पहिला प्रयत्न अयशस्वी झाला. तरी त्यामुळे वसाहत करण्यातील उद्योगी व त्यातील गांभीर्य ब्रिटिशांच्या लक्षात आले. व हे काळ एकदुसऱ्याचे नाही. याची जाणीव झाली ब्रिटिशा व्यापाऱ्यांनी 'लंडन व व्हीमाउथ कंपनी' स्थापन केल्या या कंपनीची पहिला जेम्स यांच्या कडून उत्तर अमेरिकेत 34 ते 40 रेषांमधील प्रदेशात वसाहत स्थापन करण्याची सनद 1606 साली मिळवली 'व्हर्जिनिया'. ही वसाहत करताना अनेक संकटांना तोंड द्यावे लागले 'जॉन रॉल्फ' या इंग्लाने पोको होंटास या नाम जातीच्या प्रमुखाच्या मुलीशी लग्न केले. व त्यांच्याशी मैत्री केली. त्यांच्याकडून तंबाखूच्या लागवडीचे तंत्र अवगत करून घेतले. वृद्धा तोंड करून जमिनी लागवडीखाली आणल्या त्याच्या भरमसाठ निर्यातीमुळे वसाहतकारांना फायदा झाला व त्यांची भरभराट होण्यास मजत झाली.

२) मॅसेच्युसेट्स :

चर्लस पहिल्या याच्या कारकिर्दीत प्युरीटन पंथाच्या अनुयायांना प्रस्थापित चर्चाचा बराच त्रास झाला होता. त्यापैकी ३०२ प्युरीटन जहाज घेवून १६३० मध्ये अमेरिकेतील बंदराजवळ येउन पोहचले. त्यांनी राजाकडून सनद घेतली नव्हती त्यामुळे त्यांचा अमेरिकन भूमीवरील हक्क नव्हता. दुसऱ्या काही प्युरीटनसनी मॅसेच्युसेट्स कंपनी स्थापन केली. त्यांचा त्यांनी विकास केला. या वसाहतीत २० हजार इंग्लिश स्थायिक झाले. व्यापाराबरोबरच येथे जहाजबांधणी, लाकूड सामान इ व्यवसाय ही वाढले. काही भाषिकांच्याची निवड करण्यात आली.

३) मेरीलँड :

इ.स. १६३२ मध्ये चेतपिक व डेव्हालेर आखाताच्या मधल्या श्रु-आगापासून लॉर्ड बॅटीमोर याने मेरीलँड या वसाहतीची स्थापना केली. ही वसाहत स्थापन्याबाबत सनद दिली होती. म्हणून तिच्या राणीच्या गौरवार्थ तिच्या नावावर ही वसाहत स्थापन करण्यात आली. १६३५ मध्ये तिची वसाहतीत प्रातिनिधिक विधीमंडळाची स्थापना केली. या वसाहतीत व्यापार उद्योग व निरिक्षण अन्य वसाहतीपेक्षाणे विकास होऊ लागला.

४) न्युयॉर्क :

हॉलंड मधील डच खेलाशी घुसनेने मॅनहॅटन व लॉगन बेटाचा व हटसन नदिचा १६०९ मध्ये शोध लावला. त्यानंतर डचंनी त्या ठिकाणी वसाहतीस प्रारंभ केला. इंग्लंडांनी १६६५ मध्ये 'अॅमस्टर्डॅमवर' स्वारी करून ही वसाहत जिंकली व त्यास वसाहतीस 'न्युयॉर्क' हे नाव दिले. या वसाहतीत विविध पंथांचे धर्माचे लोक स्थायिक झाले होते. त्यामुळे वसाहतीत विविधता आढळते. वसाहतीत शेती, व्यवसाय, पशुपालन यांचा विकास झाला.

५) डिलावेअर :

स्वीडीश व्यापाऱ्यांनी १६५० मध्ये डिलोवेअर नदिच्या परिसरात या वसाहतीची स्थापना केली.

व त्या वसाहतींना न्यू स्वीडन हे नाव दिले. इंग्लंडला राजाने विल्यम पेनला या वसाहतीची सनद दिली होती. तेव्हा इंग्रजांनी इयांचा पराभव करून आपले वर्चस्व मिळवले. वसाहतीचे 'न्यू स्वीडन हे नाव बदलून डिलोवेअर हे नाव दिले.

४) कनेक्टिक :

इंग्लंडच्या राजाची सनद मिळव्यावर 1662 मध्ये ही वसाहत स्वतंत्र झाली. या वसाहतीत लोकशाही प्रशासन व्यवस्था होती. येथे Fundamental Order of Connecticut नावाची स्वतंत्र घटना स्थापन प्रातिनिधिक विधीमंडळाची निर्मिती केली होती. अमेरिकन स्वातंत्र्य युद्धात या वसाहतीने महत्त्वपूर्ण भूमिका बजावलेली आहे.

५) न्यूजर्सी :

इंग्रजांनी न्यूजर्सी वसाहत स्थापन केली होती. इ.स. 1664 मध्ये इंग्रजांनी ही वसाहत जिंकून घेतली. येथेही लोकशाही शासन प्रणाली होती. अमेरिकन विधीमंडळाने स्वतंत्र नागरिकांचे कायदे केले. लोकशाही भक्कम करण्याचा प्रयत्न केला. चॅसपिक व डेलावेअर आखाताच्या परिसरातच ही वसाहत विकास पावली. कोलंबीया विद्यापीठ या वसाहतीतच आहे.

६) न्यू हॅम्पशायर :

न्यू इंग्लंड संघातील सहा वसाहती पैकी न्यू हॅम्पशायर ही एक वसाहत आहे. 1679 मध्ये न्यू इंग्लंड संघाच्या विभक्ती करणानंतर या वसाहतीवर मॅचसेट्टचा प्रभाव होता.

७) पेनसिल्वानिया :

दुसरा चार्ल्स विल्यम पेन याने 1682 मध्ये ही वसाहत स्थापन केली. स्कॉटलंड व जर्मनी लोकांच्या उद्योगी व कष्टाळू प्रवृत्तीमुळे वसाहतीचा चांगलाच विकास झाला होता. अमेरिकेच्या आर्थिक विकासात या वसाहतीला महत्त्वपूर्ण स्थान आहे.

10) चोट आयलंड :

1685 मध्ये सनद प्राप्त झाली. रॉजर विल्यम हा बंडखोर धर्मसुधारक होता. पुरोगामी विचारामुळे त्यास तेथून हटावपार व्हावे लागले. म्हणून तो चोट आयलंड वसाहतीत आला या ठिकाणी नवसमाजाची निर्मिती झाली.

11) दक्षिण कॅरोलीना :

1732 मध्ये व्हर्जिनीयाला लागून ही वसाहत होती. त्या ठिकाणी ही वसाहत स्थापन करण्यात माल तेथील जमिन सुपिक होती. शेती व व्यापाराचा विकास झाला होता.

12) उत्तर कॅरोलीना :

व्हर्जिनीयाला लागून ही वसाहत होती. तेथे जमिन दारिद्र्य प्रथा होती. व हे जमिनदार प्रतिगामी वृत्तीचे व खेतीसाठी जीविकेसाठी होते. त्यामुळे तिथे गुलामगिरीची प्रथा होती. तेथे सांस्कृतिक आर्थिक विकास नव्हता. समाज अज्ञानाची सामान्य जनता कामगार दुर्लक्षित राहिली होती.

13) जॉर्जिया :

जेम्स एडवर्ड ओगलथार्पने गरीब कर्जबाजारी मागासलेल्या लोकांना आश्रय देण्याच्या दृष्टीने 1732 मध्ये ही वसाहत सध्या नदिच्या खोऱ्यात स्वातंत्र्याच्या मालकीवर जमिनिवर बासवली होती राजा जॉर्जच्या स्मरणार्थ या वसाहतीस जॉर्जिया असे नाव देण्यात आले. या वसाहतीच्या दक्षिणेला असलेला फ्लोरिडाचा प्रदेश स्पॅनिशांच्या ताब्यात होता. त्यांच्या वर्चस्वाला आव्हाने द्याव्यासाठी इंग्रजांचे या वसाहतीकडे लक्ष होते.

नेहा शिवाजी कोंढाडे

विवेकानंद कॉलेज

बी. प्र. भाग - 3

शेक नं 5655

प्र अमेरिकेच्या 13 वसाहतींची माहिती

अ व्हर्जिनिया

1584 साली वॉल्टर रॉलेचा अमेरिकेत वसाहत करण्याचा पहिला प्रयत्न अयशस्वी झाला तरी त्यामुळे वसाहत करण्यातील अडचणी व त्यातील गांभीर्य ब्रिटिशांच्या लक्षात आले व हे काम हुकट्या-दुकट्याने नाही थाची जाणीव झाली. त्यानंतर ब्रिटिश व्यापाऱ्यांनी हे काम साम्राज्यीकरित्या व राजकर्त्यांच्या पाठिंब्यासाठी करण्याचे ठरविले. त्यांनी 'कॅप्टन' व 'प्लीमाऊथ' कंपनी अशा दोन कंपन्या स्थापन केल्या या कंपन्यांची पहिला जेम्स यांच्याकडून उत्तर अमेरिकेत 34 ते 40 रेषांशामधील प्रदेशात वसाहत स्थापन करण्याची निघाले सन 1606 साली मिळवली. कॅप्टन न्यूपोर्ट या घाडशी खलाशांच्या नेतृत्वाखाली 'सुसन', 'कॉन्स्टंट' गॉडस्पीड व 'डिस्कव्हरी' या तीन नौका घेऊन 117 ब्रिटिश लोक अमेरिकेत वसाहत करण्यासाठी निघाले. 1607 मध्ये हे लोक चेसेपीक या आखाताला येऊन मिळणाऱ्या हुका नदीची मुखाशी वसाहत करून राहिले. त्यांनी या जागेला आपल्या राजाच्या सन्मानार्थ 'जेम्स टाऊन' असे नाव दिले. ही वसाहत व्हर्जिनिया या नावानेच ओळखली जाते. ही वसाहत करताना या लोकांना अनेक संकटांना तोंड द्यावे लागले. रोगराई, भन्नाचा तुरुवडा, तेथील जमातीच्या लोकांचे हलके यामुळे अनेकजण मृत्युमुखी पडले. 117 पैकी केवळ 53 लोकच जिवंत राहिले. याच काळात इंग्लंडहून काही मदत आली. कॅप्टन जॉन स्मिथ, विंगफिल्ड मडवर्ड, थॉमस गोट्स या संचालकांनी घेतले सर्व संकटांना तोंड देत स्थिर जीवनास प्रारंभ केला.

2) मॅसेच्युसेट्स

चार्ल्स पहिला याच्या कारकिर्दीत प्युरीटन पंथाच्या अनुयायांना प्रस्थापित चर्चा करावू नसू शकत होते. त्यापैकी 102 प्युरीटन 'मे प्लॉवर' जहाज घेऊन 1620 मध्ये अमेरिकेतील 'केपकॉड' बंदरापाशी येऊन पोहचले. त्यांनी राजाकडून वसाहत स्थापनेच्याची सनद घेतली नव्हती अमेरिकन भूमीवर त्यांचा हक्क नव्हता. तेव्हा त्यांनी आपापसात विचारविनिमय करून नविन वसाहतीत शासनयंत्रण स्थापन करण्याचा करार केला. हा करार 'मे प्लॉवर कॉम्पॅक्ट' या नावाने प्रसिद्ध आहे. 'केपकॉड' प्रदेशालाच पुढे 'प्लायमाउथ' हे नाव रूढ झाले.

छळला कंट्रोललेले हजारो लोक प्लायमाउथ येथे स्थायिक झाले. या ठिकाणी लोकांना खरे स्वातंत्र्य मिळाले. लोकराहीचा पाया या वसाहतीत घातला गेला.

3) मेरीलॅंड

इ.स. 1632 मध्ये चॅसपीक व डोल्बेथर भागातल्या मधल्या भूभागात लॉर्ड बाल्टीमोर (जॉर्ज कलव्हर्ट) याने मेरीलॅंड या वसाहतीची स्थापना केली. पहिल्या चार्ल्सने ही वसाहत सुरू करण्यात आली. व्यापारकर्ती झालेल्या लोकांव्यतिरिक्त कॅथॉलिक पंथाच्या लोकांनाही या वसाहतीत स्थायिक होऊ शकले. बाल्टीमोर हा या वसाहतीचा राज्यपाल होता व पुढे त्याच्याच घराण्याची सत्ता या वसाहतीवर राहिली. 1635 मध्ये या वसाहतीत प्रतिनिधिक विधिमंडळाची स्थापना केली. मध्य अमेरिकेतील या वसाहतीत व्यापार, उद्योग व शिक्षण इ. क्षेत्रांत अन्य वसाहतीप्रमाणे विकास होऊ शकला नाही.

4) न्यू यॉर्क

हॉलंडमधील डच थळारी हडसनने व लॉगन वेदाचा व हडसन नदीचा 1609 मध्ये शोध लावला. त्यानंतर

उद्यानी त्या ठिकाणी वसाहतीस पारंग केला. 1626 मध्ये पीटर गायन्बूटने (गॉमस्टर्डेम) शहर वसाविले परंतु उद्यांना या वसाहतीवर पार काळ वचरिव टिकवता आले नाही. इंग्रजांनी 1664 मध्ये गॉमस्टर्डेमवर स्वारी करून ही वसाहत उद्यांच्या ताब्यातून जिंकली व त्या शहरास व वसाहतीस न्यूयॉर्क हे नाव दिले.

5) डिलीवेअर

स्वीडिश व्यापाऱ्यांनी 1640 मध्ये डिलीवेअर नदीच्या परिसरात वसाहतीची स्थापना केली व त्या वसाहतीला 'न्यू स्वीडन' नाव देण्यात आले. पुढे त्या वसाहतीचा नावा उद्यांनी घेतला. इंग्लंडच्या राजाने विल्यम पेनला या वसाहतीची सनद दिली होती. तेव्हा इंग्रजांनी उद्यांचा पराभव करून तेथे आपले वचरिव मिळवले. इंग्रजांनी याचे नाव बदलून डिलीवेअर वसाहत असे ठेवले.

6) कनेक्टिकट

इंग्लंडमधील प्युरीटनांनी अमेरिकेत न्यू इंग्लंड राज्यांस-
-घात ज्या प्लीमाउथ, मॅसॅच्युसेट्स, न्यू हॅम्पशायर, जोड
मायन्ड, कनेक्टिकट व न्यू हेवन या सहा वसाहती स्थापन
केल्या होत्या. त्यापैकी कनेक्टिकट ही एक होती. इंग्लंडच्या
राजाची सनद मिळान्यानंतर 1662 मध्ये ही वसाहत स्वतंत्र

7) न्यूजर्सी

उच्च लोकांनी न्यूजर्सी वसाहत स्थापन केली होती. इ.स. 1664 मध्ये इंग्रजांनी ही वसाहत जिंकून घेतली. येथेही लोकशाही अक्कम करण्याचा प्रयत्न केला होता. रोसपीक व डेलीवेअर शाखांच्या परिसरातच ही वसाहत तिकास पावली. कोलंबिया विद्यापीठ या वसाहतीतच आहे.

8) हॅम्पशायर

न्यू इंग्लंड संघातील 6 वसाहतीपैकी न्यू हॅम्पशायर एक. 1679 मध्ये न्यू संघाच्या विभक्तीनंतर या वसाहतीस स्वतंत्र दर्जा प्राप्त झाला. ही वसाहत अमेरिकेच्या पूर्व किनाऱ्यावरील लोकस होती. या वसाहतीवर मॅसॅच्युसेट्सचा प्रभाव होता.

9) पेनसिल्वानिया

दुसऱ्या चार्ल्सने विल्यम पेनला या प्रांताची वैयक्तिक सन्धद दिली होती. तो क्वेकर पंथीय होता. त्याने 1682 मध्ये ही वसाहत स्थापन केली. पेन हा धार्मिक स्वातंत्र्याचा पुरस्करता व गुलामगिरी पद्धतीचा विरोधक होता. स्कॉटलंडमधील लोक मोठ्या प्रमाणात येथे जाऊन स्थायिक जेव्हा

10) ज्योड आयलंड

न्यू इंग्लंड' राज्यसंघात या वसाहतीचा सुरवातीला समावेश होता. 1685 मध्ये सन्धद प्राप्त झाली. विल्यम हा बंडखोर धर्मसुधारक मॅसेच्युसेटमध्ये होता. त्याच्या पुरोगामी विचारांमुळे त्यास तेथे हद्दपार व्हावे लागले म्हणून तो ज्योड आयलंड वसाहतीत आला.

11) दक्षिण कॅरोलिना

इंग्लंडचे राष्ट्रीय घोरण स्पेनला शहर देण्याचे होते. इ.स. 1670 मध्ये दुसऱ्या चार्ल्सने लॉर्ड्स रॉफटस वरील आणि इतर आठ व्यक्तींना दक्षिणेकडील समुद्रकिनार्यावर 31° ते 36° जागा मालकी हक्काचे विकली होती. त्या ठिकाणी दक्षिण कॅरोलिना ही वसाहत निर्माण झाली. येथील जमीन सुपिक होती.

12) उत्तर कॅरोलिना

व्हर्जिनियाला लागूनच ही वसाहत होती. सुरवातीला ती व्हर्जिनिया वसाहतीतच अंतर्गत होती. परंतु 1729 मध्ये ती वेगळी झाली तेथे जमीनदारीची प्रथा होती व हे जमीनदार प्रति गाभी वृत्तीचे व विलासी जीवन जगणारे होते. त्यामुळे येथे गुलामगिरीची प्रथा होती निघो गुलामांचे जीवन कष्टप्रद होते.

13) जॉर्जिया

जेम्स डुडवर्ड ओगलथापने गरिब, कजबिारी व मागसलेला लोकांना आश्रय देण्याचा दृष्टीने, 1732 मध्ये ही वसाहत सॅलाना नदीच्या खोऱ्यात रवतःच्या मालकीच्या जमीनीवर वसवली होती. राजा जॉर्जच्या स्मरणार्थ या वसाहतीत जॉर्जिया असे नाव देण्यात आले. या वसाहतीस सॅलाना शहर विकास पालके होते. या वसाहतीच्या दक्षिणेला असलेला फ्लोरिडाचा प्रदेश स्पॅनिशांच्या ताब्यात होता.

Name - Devdas Ramchandra Zore
class - B.A III Roll.No - 5687
subject - History Paper no - 8

* आमेरिकेच्या इतिहास *

प्रश्न-2 आमेरिकेच्या 13 वसाहतीची माहिती लिहा?

प्रस्तावना :-

आमेरिकेने वसाहत करवण्याच्या दृष्टीने पहिल्यादा मार्च 1584 मध्ये वॉल्टर रॉलेन एलिझाबेथ राजाकडून सनद मिळवून फ्लोरिडा अमेरिकेत व आर्थर बॉल या दोघांना उत्तर अमेरिकेत वसाहतीसाठी जागा देण्याबाबत पाठविले होते. हे वसाहतीकरण उत्तर अमेरिकेच्या लॅटाजवळील रोनाल्ड बेटात जेथे रॉलेनने रोडिओ संभोगार्थ या आगाळी व्हर्जिनिया नाव दिले होते.

1) ब्रिटीशांची पहिली वसाहत व्हर्जिनिया :-

1584 साली वॉल्टर रॉलेनने अमेरिकेत वसाहत करवण्याचा पहिला प्रयत्न अयरास्की साठी केला होता. त्यामुळे वसाहत करवतालेक उद्दणगी वसाहतीला गॉझियु ब्रिटीशांच्या लक्षात आले व हे काम एकत्रित झाल्याने नाही. याची जाणीव आली. ब्रिटीश व्यापाऱ्यांनी लंडन व फ्लिमिंग्ज कंपनी स्थापन केल्या या कंपनीची पहिली जमिनी यांच्याकडून उत्तर अमेरिकेत उद्योग दुरु दख्खामधील प्रदेशात वसाहत स्थापन करवण्याची सनद 1606 साली मिळवली. व्हर्जिनिया ही वसाहत करणाऱ्या जॉन्स बेटलाग नाईद द्यावे लागले.

2) मॅसेच्युसेट्स :-

चार्ल्स पहिला याच्या कारकिर्दीत प्युरीतन पंथाच्या अनुयायांना प्रस्थापित खर्चचा कराने त्रास झाला होता. त्यामुळे 102 प्युरीतन मॅसेच्युसेट्स राज्यात 1620 मध्ये अमेरिकेतील क्वेबेकपासून येऊन पोहोचले. त्यांनी राजाकडून सगद घेतली नव्हती. त्यामुळे त्यांच्या अमेरिकेन झमीन हक्क नव्हता. इतक्या काळी प्युरीतनानी मॅसेच्युसेट्स कंपनीची स्थापना केली. त्यांचा विकास केला या वसहतीत 20 हजार इंग्रज स्वामिंकु झाले.

3) मॅरीलँड :-

1682 मध्ये जेम्स ओक व डोमिंगो डायानाच्या मदतीने अजागृत लॉड वॉल्थीमोड यांनी मॅरीलँड या राज्यात वसहतीची स्थापना केली. हे वसहतीने स्थापन झालेले सगदी दिल्ली होताना म्हणून मिळ्या राज्याची गारवाथ मिळ्या नावाने हे वसहतीने स्वरूप कसण्यात आली आहे.

4) न्यूयॉर्क :-

हॉलंडमधील डच वसहतीने 1609 मध्ये न्यूयॉर्कची स्थापना केली. हे वसहतीने नदीच्या 1664 मध्ये इंग्रजांच्या लष्कराच्या हस्तगत झाली. त्या वसहतीने न्यूयॉर्कची स्थापना केली. इंग्रजांनी 1664 मध्ये अमेरिकेच्या न्यूयॉर्क कडून वसहतीने मिळाली व त्या वसहतीने न्यूयॉर्क होवाव दिले.

5) डिक्वॅबेअर :-

ब्रिटीश व्यापाऱ्यांनी 1640 मध्ये डिक्वॅबेअर नदीच्या परिसरात या वसहतीची स्थापना केली. या वसहतीने न्यू ब्रिटीश होवाव देण्यात आले. इंग्रजांनी राज्याने विषय पेन्सिल्या वसहतीने सगद दिली होती. तेव्हा इंग्रजांनी त्याचा पराभव करून तेथे आपले वर्चस्व मिळविले.

6) कनेक्टिक्ट : कनेक्टिकट राज्याची संघद गिफाव्यावृ
1662 मध्ये ही वसाहत स्वतंत्र झाली या वसाहतीत
लोकशाही प्रशासन व्यवस्था होती तसे fundamental
orders of connecticut नावाची स्वतंत्र
सरकार स्थापन पातळिनवाक विधिमंडळाची निर्मिती
करी होती. अमेरिकेच्या स्वातंत्र्य युद्धात या वसाहतीने
महत्त्वपूर्ण भूमिका बजावली आहे.

7) व्युजर्स : उच्च लोकांची व्युजर्स वसाहत स्थापन
करी होती. इ.स. 1664 मध्ये इंग्लंडी ही
वसाहत जिंकली होती तसे ही लोकशाही
शासन प्रणाली होती विधिमंडळ स्वतंत्र नागरिकांचे
काम करू शकते. लोकराही अधिकार करव्याची
प्रयत्न करी होती. कलिविया विद्यापीठ या
वसाहतीतच आहे.

8) व्युजर्स पसायड : व्युजर्स संघात सध्यासही सही
वसाहती पैकी व्युजर्स पसायड ही एक वसाहत
आहे. 1679 मध्ये व्युजर्स संघाच्या विज्ञ-
कीकरणाने या वसाहतीने स्वतंत्रता प्राप्त
प्राप्त झाली. या वसाहतीचे महत्त्वपूर्ण
प्रभाव होता.

9) पेनसिल्वेनिया : दूयच्या चार्लस विल्यम पेन
सन 1682 मध्ये ही वसाहत स्थापन करी. सकारण
व जमन लोकांच्या उदयोगी व कुळाक प्रवृत्तीमुळे
या वसाहतीचा नागरिकीय विकास झाला होता
या वसाहतीने स्वातंत्र्यलढ्यासाठी मोठे योगदान दिले होते.

10) रोड आयलंड : 1685 मध्ये संघद प्राप्तीत
गिफा वसाहतीचा वसा प्राप्त झाला. रोड विल्यम
हा संघाचे धर्मप्रदाक होता. पुराणाची सिमारासूचे.

व्याप लेखन हनुपार वारे लागि म्हणून तो होई
आयतन वलाहोत काळी.

11) दक्षिण कॅरोबिना :- दक्षिणकडिले समुद्र किनाऱ्यावर जाते.
उ० अक्षांशाला आगा माफिके हक्कात विकरी होती.
या विडाली ही वलाहोत स्थापन झाली होती
थकील समीत रूपीक होती रतीव व्यापाराचा येथे विकल.

12) इल्लेर कॅरोबिना :- इल्लेरनिनीयाळी लागल ही वलाहोत
होती. थ व जमीनदारीची प्रथा होती व हे जमीनदार
पुनीजाफी इतीये व लिव्हिली इतिवक जगणारे होत थारके
येथे गुळामगिरी प्रथा होती येथे सांस्कृतिक, आर्थिक
विकाय म्होवा गिनाळी झाली गथी.

13) डॉर्जिया :- जेम्स कुकने उत्तरेकडे थापिले गरीब
करीबगारी व मागासलेल्या लोकांला साक्य दण्याच्या
इ० ई० 1732 मध्ये ही वलाहोत येवला गथी.
थोच्यान स्वताच्या सांस्कृतिक व सामाजिक विकाय होती
रती गरीबगारी समरनाथ या वलाहोत डॉर्जिया
अन गाव दण्यात आली.

मुख्यमापन :- आज जागतिक राजकारणात सर्वात
विकसाधी यत्ना म्हणून समरीकेने स्थान काते समरीके
या एकूण 13 वलाहोत आहेत समरीकेतिल या हेत
वलाहोतमध्ये कागदी एकलक्षपणा गळता थिवा
सर्वाचे गेल्ले एकमुखी गळत सर्वाचे सांघीक
प्रशासन गळत या देशात जाती उदयगथी
विकाय व नगसानतिल संशोधन विकाय यत्ना
सर्वथे सवात सांघीयजगळ प्रगती केली काते.

प्र 2] अमेरिकेच्या 13 वसाहतींची माहिती लिहा ?
 → 1] ब्रिटिशांची पहिली वसाहत व्हर्जिनिया :-
 1584 साली वॉल्टर रॉलेच्या अमेरिकेत वसाहत करव्याच) पहिल्या प्रयत्न अमबास्वी आला तरी त्यामुळे वसाहती करव्यातीत अडचणी व शोभीय ब्रिटिशांच्या लक्षात आले आहे. व टेकाम प्रकल्प दुकल्याचे नाही याची जाणीव आली त्यानेतर ब्रिटिशा आपाप्यांना हे काम सामुदायिकरित्या व राज्यकर्त्यांचा पाठिंब्याने करव्याचे ठरविले त्यांनी 'लंडन व प्लायमाऊथ कंपनी' अशा दोन कंपन्या स्थापन केल्या. या कंपन्यांनी पहिला जेम्स याच्याकडून उत्तर अमेरिकेतील उयतेय0 रेखांशामधील प्रदेशात वसाहत स्थापन करव्याची सनद 1606 साली मिळवली कॅप्टन स्मोर्थ या घाडगी खेळाबाबत्या नेतृत्वाखाली 'जुमन कान्टन्ट गॉडस्पीड' व 'डिस्कवरी' या तीन नौका घेऊन त्या लोक अमेरिकेत ब्रिटिशा अमेरिकेत वसाहत स्थापन करव्यासाठी निघाले. 1607 मध्ये ते हे लोक येसेपीक या आखातात घेऊन मिचिगान्या प्रक नदीच्या मुखाशी वसाहत करून राहिले.

2] मॅसेच्युसेट्स :-
 चार्ल्स पहिला याच्या कारकिर्दीत प्युरीटन पंथाच्या अनुयायांना प्रस्थापित करण्या बराच त्रास आला होता त्यापेक्षा 102 प्युरीटन 'मि लॉवर जहाज घेऊन 1620 मध्ये अमेरिकेतील केपकॉड खेदरापाशी ठेवून पोरायले. त्यांनी राजाकडून वसाहत स्थापव्याची सनद घेतली नव्हती. अमेरिकन भुमीवर त्यांच्या एक नव्हता. तेव्हा त्यांनी आपापसात विचारविनिमय करून नवीन वसाहती स्थापन करण्याचा करार केला. हा करार 'मि लॉवर डायॉकट' या नावाने प्रसिध्द आहे. केपकॉड प्रदेशालाच पुढे 'प्लायमाऊथ' हे नाव राहिले. यर्मिथलात केपकॉड लोके हजारो लोक प्लायमाऊथ येथे घेऊन स्वायिक आठे या ठिकाणी कोठोना खरे स्वोतःप्य मिळाले. लोकराहीच्या पायाच्या वसाहतीत घातला गेला पुढे 1631 मध्ये प्लायमाऊथ 'मॅसेच्युसेट्स' मध्ये विहीन आली.

3] मेरीलँड :-
 क.स 1632 मध्ये येसेपीक व डेलावेयर आखाताच्या मध्याच्या भुभागात लॉर्ड बाल्टीमोर (जॉर्ज कलव्हरी याने 'मेरीलँड' या वसाहतीची स्थापना केली पहिल्या चार्ल्सने ही वसाहत स्थापव्याबद्दल सनद दिली होती म्हणून त्याच्या शोषेच्या गौरवार्थ तिच्या नावाने ही वसाहत सुरत करव्यात आली.

व्यापारकरिता आलेल्या लोकांसाठी रिकून कॅम्बेजिक पेश्याच्या लोकांनाही या वसाहतीत स्थायिक होता आले. वाळटीसमोर टास्य वसाहतीच्या राज्यपाल होता. पुढे त्याच्याच धराब्याची सत्ता या वसाहतीवर राहिली. 1633 मध्ये या वसाहतीत प्रतिनिधिक विधिमंडळाची स्थापना केली. मध्य अमेरिकेत या वसाहतीप्रमाणे विकास होऊ शकला नाही.

६) न्युयॉर्क :-

इंग्लंडमधील डच शेतकरी हडसनने मॅनहॅटन व न्यू ग्रान वेटाच्या व हडसन नदीच्या 1609 मध्ये बोध लावला त्या नंतर डचोनी त्या ठिकाणी वसाहतीवर प्रारंभ केला. 1624 मध्ये पीटर मायब्युटने (ऑम्स्टर्डॅम) ब्राहर वसविले. परंतु डचानाच वसाहतीवर फार काळ वर्चस्व टिकवित आले नाही. इंग्रजी 1664 मध्ये ऑम्स्टर्डॅमवर स्वारी करून ही वसाहत जिंकली.

७) डेलावेअर :-

स्वीडिश व्यापाऱ्यांनी 1638 मध्ये डेलावेअर नदीच्या परिसरात या वसाहतीची स्थापना केली. व त्या वसाहतीच्या न्युस्वीडन हे नाव देण्यात आले. पुढे त्या वसाहतीच्या नावा डचानी घेतला. इंग्लंडच्या राजाचे विल्यम पेनला या वसाहतीची सनद दिली होती, तेव्हा इंग्रजांनी ज्याच्या पराभव करून लष्मना लेस आपले वर्चस्व मिळवले. इंग्रजांनी त्या वसाहतीचे न्युस्वीडन हे नाव बदलून डेलावेअर हे नाव दिले.

८) कनेक्टिकट :-

इंग्लंडमधील प्युरोटांनी अमेरिकेत न्युइंग्लंड राज्यसेवात ज्या फ्रीमाकश, मॅन्च्युनेटम, न्यु हॅम्पशायर, प्लोमाथनुंड, कनेक्टिकट व न्यु टेन या सहा वसाहती स्थापन केल्या होत्या. त्यापैकीच कनेक्टिकट ही एक होती. इंग्लंडच्या राजाची सनद मिळाल्यावर 1662 मध्ये ही वसाहत स्वातंत्र्य आली त्या वसाहतीत लोकशाही प्रशासन व्यवस्था होती.

९) न्युजर्सी :-

डच लोकांनी न्युजर्सी वसाहत स्थापन केली होती. इ.स. 1664 मध्ये इंग्रजांनी ही वसाहत जिंकून घेतली. येथे ही लोकशाही शासन प्रणाली होती. येथील विधिमंडळाने स्वतंत्र नागरिकांचे कामदेवास करून लोकशाही शक्य करव्याच प्रयत्न केला होता. न्येसपीक व डेलावेअर आख्याताच्या परिसरातच ही वसाहत विकास पावली, कोलेबिया विद्यापीठ या वसाहतीतच आहे.

8) न्यू ऍम्पवायर :-

न्यू इंग्लंड संघातील सहा वसाहती पैकी न्यू ऍम्प वायर ही सहा वसाहत आहे 1679 मध्ये न्यू इंग्लंड संघाच्या विभक्ती करणानंतर या वसाहतीस स्वतंत्र दुर्वा प्राप्त झाला ही वसाहत अमेरिकेच्या पूर्व किनाऱ्यावरील उत्तरेच्या टोकास होती व वापरातील व मॅसेच्युसेट्सच्या प्रभाव होता.

9) पेनसिल्वानिया :-

दुसऱ्या चार्ल्सने विल्यम पेनला या प्रांताची यात्रे करून अखंड दिली होती ती कुकेर पेचीय होता याने 1681 मध्ये ही वसाहत स्थापन केली येत हा धार्मिक स्वातंत्र्यावर पुरस्कर्ता व कुलासगिरी पद्धतीच्या विरोधक होता स्कॉट्समधील लोकसोब्या प्रमाणात मेमेमेकून स्थायिक झाले होते स्कॉटलंड व जर्मन लोकांच्या उदयोगी व कुपटानु प्रवृत्तीमुळे या वसाहतीचा लोंग- लाय विकास झाला होता.

10) फ्लोड आयलंड :-

न्यू इंग्लंड राज्यसंघात या वसाहतीचा सुरुवातीला समावेश होता 1685 मध्ये अखंड प्राप्तीनंतर तिला वसाहतीचा दर्जा प्राप्त झाला रॉजर विल्यम हा बंडखोर धर्ममुधारक मॅसेच्युसेट्समध्ये होता त्याच्या पुरोगामी विचारांमुळे त्यास तेथून हटवण्यात आले त्याने म्हणून तो फ्लोड आयलंड वसाहतीत आला ठिकाणी त्याने धार्मिक स्वातंत्र्या, स्वातंत्र्य, समता, व लोकशाही राज- गिण्याचा प्रयत्न केला. त्यामुळे या ठिकाणी समाजाची निर्मिती केली व त्याची स्वातंत्र्य आंदोलनासाठी मदत झाली.

11) दक्षिण कॅरोलिना :-

इंग्लंडचे राष्ट्रीय बोरोन स्पेनला वाह देण्याचे होते इ.स. 1670 मध्ये दुसऱ्या चार्ल्सने लॉर्ड्स रॉफ्टम बरी भागि उतर आठ व्यक्तींना दक्षिणेकडील अमुडकिनाऱ्यावर 31° ते 36° अक्षांशामधील जागा मालकी रकताने विकली होती त्या ठिकाणी दक्षिण कॅरोलिना ही वसाहत निर्माण झाली येथील जमीन सुपीक होती त्यामुळे बीती व व्यापाराच्या सै- मे विकस झाला भात व तेथील सैबे मोठ्या प्रमाणात उत्पन्न निघत होते.

12) उत्तर कॅरोलिना :-

व्हर्जिनियाला लागूनच ही वसाहत होती सुरुवातीला ती व्हर्जिनिया वसाहतीचाच अंतर्भूत होती, परंतु 1729 मध्ये ती वेगळी झाली तेथे जमीनदारीची प्रथा होती.

13) जेम्स जेजिया :-

जेम्स प्रउवर्ड अंगिकृतसामने गरीब, कुर्जबाजारी व मागासलेल्या लोकांना आम्नाय देण्याच्या हद्दीने 1732 मध्ये ही वसाहत संधाना नदीच्या खोऱ्यात स्वताच्या मानकीच्या जमीनिवर वसावळी होती.

Name - Yogita Yashwantrao Borchate
class - B. A III
Roll No - 5628
Subject - History Paper No-8

अमेरिकेचा इतिहास

प्रश्न 2) अमेरिकेच्या 13 वसाहतींची महिती लिहा ?

→ प्रस्तावना :-

अमेरिकेत वसाहत कुरव्याच्या हद्दीने पहिल्यांदा मार्च १५८४ मध्ये वॉल्डर रॉलेने एलिझाबेथ राणीकडून सनद मिळवून फिलीप अमेडस व ऑथर वॉर्न या दोघांना उत्तर अमेरिकेत वसाहतीसाठी जागा शोधव्यासाठी पाठविले. ते ६६ दिवसांनंतर उत्तर कॅरोलिनाच्या तटाजवळीक रोमक वेटन गेले रॉलेने राणीच्या सन्मानार्थ या भागाला 'व्हर्जिनिया' नाव दिले होते परंतु ही वसाहत फार काळ टिकू शकली नाही.

अमेरिकेच्या 13 वसाहती पुढील प्रमाणे :-

1) ब्रिटिशांची पहिली वसाहत व्हर्जिनिया :- १५८४ साली वॉल्डर रॉलेने अमेरिकेत वसाहत कुरव्याच्या पहिला प्रयत्न अफराखी झाला तरी त्यामुळे वसाहत कुरव्यातील अडचणी व त्यातील शांभार्ये ब्रिटिशांच्या लक्षात आले व हे काम एकूट्या - दुकट्याचे नाही याची जाणीव झाली ब्रिटिश व्यापाऱ्यांनी 'लंडन' व 'प्लिमथ' कंपनी स्थापन केल्या. या कंपन्यांनी पहिला जेम्स याव्याकडून उत्तर अमेरिकेत ३४ ते ४० रेखांमधील प्रदेशात वसाहत स्थापन कुरव्याची सनद १६०६ साली मिळविली. 'व्हर्जिनिया' ही वसाहत कुरताने अनेक संकटाना तोंड द्यावे लागले. 'जॉन रॉल्फ' या इंग्रजाने पोको होटस या नाम्न जातीच्या प्रमुखाच्या मुलीशी लग्न केले व त्यांशी मैत्री केली. त्यांच्याकडून तंबाखूच्या लागवडीचे तंत्र अक्वगत कडून घेतले, वृक्षतोड कुडून जमिनी लागवडीसाठी आणव्या त्यांच्या भरमसाट निघातीमुळे वसाहतकारांना फायदा झाला व त्यांची भरभराट होव्यास मदत झाली. 'व्हर्जिनिया' ही अमेरिकेच मूळ तेशा वसाहतीपैकी पहिली वसाहत होय. पुढील दिउरो वर्षाच्या काळाने म्हणजे १६०६ ते १६३३ या कालावधीत ब्रिटिशांनी एकूण १३ वसाहती स्थापन केल्या.

② मॅसेच्युसेट्स :-

चार्ल्स पहिला याच्या कारकिर्दीत प्युरीटन पंथाच्या अनुयायांना प्रस्थापित करण्याचा कायदा त्रास झाला होता. त्यापेक्षा १०२ प्युरीटन 'मे लॉवर' जहाज घेऊन १६२० मध्ये अमेरिकेतील व्हर्साय या ठिकाणी येऊन पोहोचले. त्यांनी राजाकडून सनद घेतली नव्हती त्यामुळे त्यांच्या अमेरिकेतील श्रमविरोधक नव्हता. दुसऱ्या कडी प्युरीटन्सनी मॅसेच्युसेट्स चे उपनी ची स्थापना केली. त्यांच्या त्यांनी विकास केला. या वसाहतीत २० हजार इंग्रज स्थायिक झाले. व्यापारव्यवस्था येथे जहाजवाहतूक, लाकूड सामान इ. व्यवसायही वाढले. काही अधिकारांची निवड करण्यात आली होती. १६३६ मध्ये या ठिकाणी जगप्रसिद्ध हार्वर्ड विद्यापीठ स्थापन झाले. शिक्षणाने भरभराट घडून आली.

③ मेरीलँड :-

इ.स. १६३२ मध्ये चेसपीक व डेलेवेयर आखाताच्या मधल्या भागात लॉर्ड बाल्थिमोर (जॉर्ज कलव्हर्ट) याने 'मेरीलँड' या वसाहतीची स्थापना केली. ही वसाहत स्थापना ब्रिटिश सनद दिली होती. म्हणून तिच्या शोषणाचा गौरवार्थ तिच्या नावाने ही वसाहत सुरु करण्यात आली. १६३५ मध्ये या वसाहतीत प्रातिनिधिक विधिमंडळाची स्थापना केली. या वसाहतीत व्यापार, उद्योग व शिक्षण इ. क्षेत्रांत अन्य वसाहतीप्रमाणे विकास होऊ लागला.

④ न्यूयॉर्क :-

हॉलंडमधील डच खेळणी हॉलंडने मॅनेहॅटन व ग्रोव्हन वेगचा व हड्सन नदीच्या १६०९ मध्ये शोध लावला. त्यानंतर उद्यांनी त्या ठिकाणी वसाहतीस प्रारंभ केला. इंग्रजांनी १६६४ मध्ये 'अॅमस्टर्डॅम' स्वारी करून ही वसाहत जिंकली व त्यास वसाहतीस 'न्यूयॉर्क' हे नाव दिले. या वसाहतीत विविध पंथांचे धर्माचे लोक स्थायिक झाले होते. त्यामुळे वसाहतीत विविधता आढळते. वसाहतीत शेती, व्यवसाय, पशुपालन यांचा विकास झाला. पुढील काळात येथे शैक्षणिक व सांस्कृतिक प्रगतीही झाली.

⑤ डिलवेअर :-

स्वीडिश व्यापाऱ्यांनी १६४० मध्ये डिलवेअर नदीच्या परिसरात या वसाहतीची स्थापना केली. व त्या वसाहतीला 'न्यू स्वॅडिन' हे नाव देवाने आले. इंग्लंडला राज्याने विल्यम पेनला या वसाहतीची सनद दिली होती. तेव्हा इंग्रजांनी उद्यांचा प्रभाव

कुल्ले तेथे आपले क्विस्व मिळविले. क्साहतीचे 'न्यू स्वीडन' हे नाव बदलून डिलवेअर हे नाव दिले. पुढे ती १७७६ मध्ये स्वतंत्र साली.

⑥ कुनेकट्टीकट :-

इंग्लंडच्या राजाची सनद मिळाल्यावर १६६२ मध्ये ही क्साहत स्वतंत्र साली. या क्साहतीत लोकशाही प्रशासन व्यवस्था होती. येथे विगतवर्षातच वर्षे of कॉन्व्हेंशन नावाची स्वतंत्र घटना स्थापन प्रातिनिधिक विधिमंडळाची निर्मिती केली होती. अमेरिकन स्वातंत्र्य युद्धाने या क्साहतीने महत्त्वपूर्ण भूमिका बजाविलेली आहे.

⑦ न्यूजर्सी :-

'डच' लोकांनी न्यूजर्सी क्साहत स्थापन केली होती. इ.स १६६४ मध्ये इंग्रजांनी ही क्साहत जिंकून घेतली. येथेही लोकशाही शासनप्रणाली होती. अमेरिकन विधिमंडळाने स्वतंत्र 'नागरिकांचे कुयेद' पासून कुल्ले लोकशाही भक्कम ठरवावा प्रयत्न केला होता. जेसपीक व डेलावेअर आबाताच्या परिसरातच ही क्साहत विकसित पावली. कौलंबिया विद्यापीठ या क्साहतीतच आहे.

⑧ न्यू हॅम्पशायर :- न्यू इंग्लंड संघातील सहा क्साहतीपैकी न्यू हॅम्पशायर ही एक क्साहत आहे. १६७३ मध्ये न्यू इंग्लंड संघाच्या विभक्तीकरणानंतर या क्साहतीस स्वतंत्र दर्जा प्राप्त झाला. या क्साहतीवर मॅसेच्युसेटच्या प्रभाव होता.

⑨ पेनसिल्व्हेनिया :-

दुसऱ्या चार्लिस विल्यम पेन याने १६८२ मध्ये ही क्साहत स्थापन केली. स्कॉटलंड व जर्मन लोकांच्या उद्योगी व कृषक प्रवृत्तीमुळे या क्साहतीच्या चांगल्याच विकसित झाला हेत अमेरिकन आर्थिक विकसित या क्साहतीला महत्त्वपूर्ण स्थान आहे. शिक्षण, व्यापार, सरोधन यामुळे हे आत्याधुनिक बनले होते. या क्साहतीने स्वातंत्र्यलढ्यासाठी मोठे योगदान दिले आहे.

⑩ सेंट आयलंड :-

१६५९ मध्ये सनद प्राप्तानंतर तिचा क्साहतीचा दर्जा प्राप्त झाला. 'रॉजर विल्यम' हा बंडखोर धर्मसुधारक होता.

पुरोगामी विचारमुळे त्यास तेथून हटवून कोवे लागले म्हणून तो 'होड' आयलंड वसाहतीत आला. या ठिकाणी नवसमाजाची निर्मिती झाली व त्याची स्वातंत्र्य आंदोलनासाठी मदत झाली.

11) दक्षिण कॅरोलिना :-

दक्षिणेकडील समुद्र किनाऱ्यावर 33° ते 36° अशा शाल्मधील जागा मालकी हक्काचे विक्री होती. त्या ठिकाणी ही वसाहत स्थापन झाली होती. येथील जमिन सुपीक होती. शेती व व्यापाराचा येथे विकास झाला. भात, तंबाखूचे उत्पन्न निघत होते. दक्षिणेकडील वसाहतीत दक्षिण कॅरोलिना आघाडीवर होते.

12) उत्तर कॅरोलिना :-

'खर्चिनियाला' लागून ही वसाहत होती. तेथे जमिनीपत्ति प्रथा होती व हे जमिंदार प्रतियोगी वृत्तीचे व विलासी जीवन जगणारे होते. त्यामुळे येथे गुलामगिरी प्रथा होती. येथे सांस्कृतिक, आर्थिक विकास म्हणावा तितका झाला नाही. सामान्य जनता, कामगार दुर्लक्षित राहिली होती. येथे लोकशाहीचा विकास झाला नव्हता.

13) जॉर्जिया :-

जेम्स एडवर्ड ओगलथापिन गरीब, कुर्जबाजारी व मग्रा सुलेल्या ल्योडॉना आमंत्रित करून देण्याच्या दृष्टीने 1732 मध्ये ही वसाहत स्थापना नदीच्या सोबत स्वतःच्या मालकीवर जमिनीवर बसवली होती. 'राजा जॉर्जच्या' स्मरणार्थ या वसाहतीस जॉर्जिया असे नाव देण्यात आले. या वसाहतीच्या दक्षिणेला ठसलेला फ्लोरीडाचा प्रदेश स्पॅनिशांच्या ताब्यात होता. त्यांच्या वचस्वाला भावा धालव्यासाठी अंजनांचे या वसाहतीकडे लक्ष होते.

मूल्यमापन :-

आज जागतिक राजकारणात सर्वात बळगती सत्ता म्हणून अमेरिकेचे स्थान आहे. अमेरिकेच्या एकूण 13 वसाहती आहेत. अमेरिकेतील या तेरा वसाहतीमध्ये अगदी एकसंधपणा नव्हता किंवा सर्वांचे नेतृत्व एकमुखी नव्हते. सर्वांचे संधीक प्रशासन नव्हते. या देशात शेती, उद्योगधंदे, विज्ञान व तंत्रज्ञानातील संशोधन, शिक्षण अशा सर्वच क्षेत्रांत अस्वर्ष-जनक प्रगती केली आहे.

अमेरिकेचा इतिहास

प्र 2]

अमेरिकेच्या 13 वसाहतीची माहिती लिहा.

प्रस्तावना:

अमेरिकेत वसाहत करण्याच्या दृष्टीने पहिल्यांदा मार्च 1584 मध्ये वॉल्टर रॉलेने एलिझाबेथ राणीकडून सनद मिळवून फिलीप अमेडस व ऑर्थर वॉले या दोघांना उत्तर अमेरिकेत वसाहतीसाठी जागा शोधण्यासाठी पाठविले. ते 67 दिवसांनंतर उत्तर कॅरोलिनाच्या तटाजवळीक रोनांक बेटात गेले. रॉलेने राणीच्या सन्मानार्थ या भागाला 'व्हर्जिनिया' नाव दिले होते. परंतु ही वसाहत फार काळ टिकू शकली नाही. अमेरिकेच्या 13 वसाहती पुढीलप्रमाणे :-

ब्रिटिशांची पहिली वसाहती व्हर्जिनिया :-

1584 साली वॉल्टर रॉलेचा अमेरिकेत वसाहत करण्याचा पहिला प्रयत्न अयशस्वी झाला तरी त्यामुळे वसाहत करण्यातील अडथळी व त्यातील गांभीर्य ब्रिटिशांच्या लक्षात आले व हे काम यकत्या दुकट्याचे नाही याची जाणीव झाली. ब्रिटिश व्यापाऱ्यांनी 'लंडन' व 'वीमाऊथ' कंपन्या स्थापन केल्या या कंपन्यांनी पहिला जेम्स याच्याकडून उत्तर अमेरिकेत उभते 40 रेखांमधील प्रदेशात वसाहत स्थापन करण्याची सनद 1606 साली मिळवली. 'व्हर्जिनिया' ही वसाहत करताना अनेक संकटाना तोंड द्यावे लागले. जॉन रॉल्फ या इंग्रजाने पोको होंटास या ताम्र जातीच्या प्रमुखाच्या मुलीशी लग्न केले व त्यांचीशी मैत्री केली. त्यांच्याकडून तंबाखूच्या लागवडीचे तंत्र अवगत करून घेतले. वृक्षतोड करून जमिनी लागवडीखाली आणल्या. त्यांच्या आरमसाट होण्यास मदत झाली. 'व्हर्जिनिया' ही अमेरिकेत मूळ वेरा वसाहतीपैकी पहिली वसाहत होय. पुढील दिउशेच्या काळात म्हणजे 1606 ते 1733 या कालावधीत ब्रिटिशांची एकूण 13 वसाहती स्थापन केल्या.

③ मॅसेच्युसेट्स :-

चार्लस पहिला याच्या कारकिर्दीत प्युरीटन पंचाच्या अनुयायांना प्रस्थापित चर्चचा बराच त्रास झाला होता. त्यापैकी ३०२ प्युरीटन 'मे लॉवर' जहाज घेऊन १६७१ मध्ये अमेरिकेतील बंद्य पाशी येऊन पोहोचले. त्यांनी राजाकडून सनद घेतली म्हणून त्यामुळे त्यांचा अमेरिकन भूमीवर हक्क नव्हता दुसऱ्या काही प्युरीटन्सनी मॅसेच्युसेट्स चे कंपनीची स्थापना केली. त्यांचा त्यांनी विकास केली या वसाहतीत २० हजार इंग्रज स्थायिक झाले. व्यापाराबरोबरच येथे जहाजबांधणी, लाकूड सामान इ. व्यवसायही वाढले.

④ मेरीलँड :-

इ.स. १६३२ मध्ये चेतपीक वॉ डेलेवेयर आखाता अने 'मेरीलँड' च्या मधल्या भूभागात लॉर्ड बान्टोमोर याने 'मेरीलँड' च्या वसाहतीची स्थापना केली ही वसाहत स्थापल्याबद्दल सनद दिली होती. म्हणून तिच्या राणीच्या गौरवार्थ तिच्या नावाने ही वसाहत सुरु करण्यात आली. १६३५ मध्ये या वसाहतीत प्रतिनिधी क विधीमंडळाची स्थापना केली.

⑤ न्यूयॉर्क :-

हॉलंडमधील उंच खलाशी हडसनने मॅन्हॅटन व लॉंगन येथेचा व्हटसन नदीचा १६०९ मध्ये शोध लावला त्यानंतर उंचांनी त्या ठिकाणी वसाहतीस प्रारंभ केला. इंग्रजांनी १६६५ मध्ये 'मॅन्सटर उँमवर' स्वारी करून ही वसाहत जिंकली व त्यास वसाहतीस 'न्यूयॉर्क' हे नाव दिले. वसाहतीत बोती, व्यवसाय, पशुपालन यांचा विकास झाला पुढील काळात येथे बौद्धिक व सांस्कृतिक प्रगतीही झाली.

5) डिलावेअर :-

स्वीडिश व्यापाऱ्यांनी 1640 मध्ये डिलावेअर नदीच्या परिसरात या वसाहतीची स्थापना केली व त्या वसाहतीला 'न्यू स्वीडन' हे नाव देण्यात आले. इंग्लंडला राजाने विल्यम पेनला या वसाहतीची सनद दिली होती. तेव्हा इंग्रजांनी इयाचा पराभव करून तेथे आपले वर्चस्व मिळविले व वसाहतीचे 'न्यू स्वीडन' हे नाव बदलून डिलावेअर हे नाव दिले. पुढे ती 1776 मध्ये झाली.

6) कनेक्टिकट :-

इंग्लंडच्या राजाची सनद मिळाल्यावर 1662 मध्ये ही वसाहत स्वतंत्र झाली. या वसाहतीने लोकशाही प्रशासन व्यवस्था होती. येथे Fundamental orders of Connecticut नावाची स्वतंत्र धरणा स्थापना प्रातिनिधिक विधिमंडळाने निर्मिती केली होती.

7) न्यूजर्सी

उप लोकांनी न्यूजर्सी वसाहत स्थापन केली होती. इ.स 1664 मध्ये इंग्रजांनी ही वसाहत जिंकून घेतली. येथे ही लोकशाही शासन प्रणाली होती. अमेरिकन विधिमंडळाने स्वतंत्र नागरिकांचे कायदे पास करून लोकशाही भक्कम करण्याचा प्रयत्न केला होता. चेसपीक व डेलावेअर आखातच्या परिसरातच ही वसाहत विकास पावली. कोलेबिया विद्यापीठ या वसाहतीतच आहे.

8) न्यू हॅम्पशायर :-

न्यू इंग्लंड संघातील सहा वसाहतीपैकी न्यू हॅम्पशायर ही एक वसाहत आहे. 1679 मध्ये न्यू इंग्लंड संघाच्या विभक्ती करणानंतर या वसाहतीस स्वतंत्र दर्जा प्राप्त झाला. या वसाहतीवर मॅसॅच्युसेटचा प्रभाव होता.

9) पेनसिल्वानिया

1682

दुसऱ्या चार्लस विल्यम पेन याने 1682 मध्ये ही वसाहत स्थापन केली. स्कॉटलंड व जर्मन लोकांच्या उद्योगी व कष्टाळू प्रवृत्तीमुळे या वसाहतीचा चांगलाच विकास झाला होता. अमेरिकेच्या आर्थिक विकासात या वसाहतीचा महत्त्वपूर्ण स्थान आहे. शिक्षण, व्यापार, संशोधन यामुळे हे अत्याधुनिक बनले होते. या वसाहतीने स्वातंत्र्यलढ्यासाठी मोठे योगदान दिले आहे.

10) होउ आयलंड

1685

1685 मध्ये सनद प्राप्तानंतर तिला वसाहतीची दर्जा प्राप्त झाला. रोबर विल्यम हा बंडखोर धर्मसुधारक होता. युरोगामी विचारांमुळे त्यास तेथून हद्दपार व्हावे लागते म्हणून तो होउ आयलंड वसाहतीत आला. या ठिकाणी तवसमाजाची निर्मिती झाली. व त्यांची स्वातंत्र्य आंदोलनासाठी मदत झाली.

11) दक्षिण कॅरोलिना

1670

दक्षिणकॅरोलिना समुद्र किनाऱ्यावर 33° ते 35° अक्षांशामधील जागा मालकी हक्काने विकली होता. त्या ठिकाणी ही वसाहत स्थापन झाली होती. येथील जमिन सुपीक होती.

12) उत्तर कॅरोलिना :- 'वर्जिनियाला' लागून ही वसाहत होती. येथे जमिनदारीची प्रथा होता व हे जमीनदार प्रतिगामी वृत्तीचे व विलासी जीवन जगणारे होते. त्यामुळे येथे गुलामगिरी प्रथा होती.

13) जॉर्जिया :- जेम्स एडवर्ड ओगलथार्पने गरीब, कुर्जबाजारी व मागासलेल्या लोकांना आश्रय देण्याच्या दृष्टिने 1732 मध्ये ही वसाहत संधाना नदीच्या खोऱ्यात स्वतःच्या मालकीवर जमिनीवर बसवली.

अशा प्रकारे अमेरिकेच्या 13 वसाहती स्पष्ट करू शकतो.